

Onderwerp Ruimtelijke positiebepaling A12 zone
Datum 6 september 2022

Raadsvoorstel

2022-326

Afdeling Ruimtelijk Domein
E-mailadres opsteller d.baare@nieuwegein.nl
Portefeuillehouder Ellie Eggengoor

Onderwerp

Ruimtelijke positiebepaling A12 zone

Gevraagd besluit

1. De ruimtelijke positiebepaling A12 zone vast te stellen en daarmee in te zetten op 5 leidende principes:
 - De A12 zone wordt in samenhang ontwikkeld,
 - Ontwikkeling vraagt nabijheid en functiemenging,
 - Een groene omgeving is essentieel voor gezondheid en welzijn,
 - Lopen, fietsen en openbaar vervoer hebben prioriteit,
 - Ontwikkeling van de A12 zone versterkt de ruimtelijke kwaliteiten en vermindert barrièrewerking door infrastructuur.
2. Instemmen met een Nieuwegeinse bijdrage in een regionaal bod aan het Rijk, ter hoogte van € 15 miljoen ter cofinanciering van de Merwedelijn onder de voorwaarde dat deze hoogfrequent en sneller (binnen een kwartier) rijdt tussen Utrecht CS en Nieuwegein City.
3. Het college opdracht te geven een passende financiering voor deze bijdrage te zoeken en dit ter besluitvorming terug te leggen bij de raad wanneer er een voorkeursbeslissing wordt genomen op de MIRT Verkenning OV en Wonen.

Inleiding

Als gemeente Nieuwegein werken we samen met onze regionale partners aan de toekomst van onze stad en regio. De metropoolregio Utrecht groeit snel. De A12 zone, het gebied aan weerszijden van de snelweg A12, hoort bij de gebieden die geschikt zijn om een belangrijk deel van de groei op te vangen.

Ontwikkeling van de A12 zone is complex en kostbaar. Er zijn vele afhankelijkheden en er moeten nogal wat condities op orde komen om duurzaam gezond stedelijk leven mogelijk te maken. Hoewel ontwikkeling pas op de langere termijn (na 2030) plaatsvindt, maken we om die reden al dit najaar de eerste wederkerige afspraken met onze partners.

Uw raad heeft daarom in oktober 2021 met het raadsvoorstel “accorderen van de Startnotitie A12 zone” (2021-359) opdracht gegeven voor het maken van de positiebepaling A12 zone en het voeren van een maatschappelijke dialoog met de stad over de A12 zone. De input van de maatschappelijke dialoog is meegenomen in de ruimtelijke positiebepaling.

De ruimtelijke positiebepaling maakt inzichtelijk welke kant de gemeente Nieuwegein op wil met de A12 zone en wat de A12 zone Nieuwegein moet opleveren. De positiebepaling is mede gebaseerd op onderzoeken en gesprekken met de stad, de regio en het Rijk. Het laat zien wat onze inzet is in de samenwerking en onderhandelingen met Rijk en regio. Uw raad wordt gevraagd om de positiebepaling A12 zone vast te stellen.

De positiebepaling geeft de onderhandelruimte en het mandaat om bestuurlijke afspraken te maken in onder andere het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) in november. In dit BO MIRT worden met de ministers van BZK en IenW en de regionale bestuurders afspraken gemaakt over verstedelijking, mobiliteit en leefbaarheid in de regio Utrecht. De verwachting is dat er dit najaar globale afspraken worden gemaakt over verstedelijking (wonen en werken) in de grote U (ring rond Utrecht) en de eerste stappen die nodig zijn om een schaa sprong in het OV te maken. De regionale partijen (provincie, regio Amersfoort en U10) stellen het Rijk voor om in dit BO MIRT een financiële afspraak te maken over de realisatie van de Merwedelijn als ondergrondse verbinding tussen Utrecht CS en Westraven. Gezien het belang voor Nieuwegein en de regio, is ook aan Nieuwegein gevraagd om een financiële bijdrage te leveren aan bekostiging van de upgrade van de Merwedelijn. Uw raad wordt voorgesteld het Nieuwegeinse belang bij de komst van de Merwedelijn kracht bij te zetten door een bijdrage te leveren in de regionale cofinanciering.

Gewenst effect

Met de ruimtelijke positiebepaling is het mandaat van raad aan college helder op onze inzet in de samenwerking en onderhandelingen binnen de regio en tussen Rijk en regio. In de wederkerige afspraken tussen Rijk en regio moet de Nieuwegeinse inzet in de totale regionale opgave helder worden, waarbij de belangen van Nieuwegein goed geborgd zijn.

De ruimtelijke positiebepaling geeft de raad tevens houvast om toekomstige plannen en besluiten voor de A12 zone zorgvuldig af te kunnen wegen.

Met een financiële bijdrage in de regionale cofinanciering van de Merwedelijn tonen we commitment naar onze regionale partners en onderstrepen we, ook richting het Rijk, het belang voor Nieuwegein. Met een financiële bijdrage

verstevigen we onze positie aan bestuurlijke tafels en kunnen we onze belangen beter behartigen.

Argumenten

- 1.1 *We nemen een heldere positie in om tot wederkerige afspraken tussen rijk en regio te komen.*

Met de ruimtelijke positiebepaling nemen we aan de voorkant een duidelijke positie in. Op deze manier is helder wat Nieuwegein van belang vindt voor de ontwikkeling van de A12 zone. Door de kaders van de raad is het mandaat voor onderhandelingen met onze regionale partners en het Rijk duidelijk. Hoe beter we als Nieuwegein weten wat de A12 zone ons moet opleveren, hoe sterker we aan de onderhandelingstafel zitten

- 1.2 *Transparantie naar de stad over inzet van Nieuwegein*

Met een raadsbesluit op de ruimtelijke positiebepaling en publiek te maken geven we ook helderheid naar onze betrokken inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) partners over de Nieuwegeinse positie voor de ontwikkeling van de A12 zone.

- 1.3 *De ruimtelijke positiebepaling A12 zone past binnen de kaders van en is een aanscherping van de Omgevingsvisie.*

In de vastgestelde Omgevingsvisie "Nieuwegein verstedelijkt en vergroent" is op hoofdlijnen vastgelegd wat de A12 zone Nieuwegein moet opleveren. Met de ruimtelijke positiebepaling gaan we een stap dieper door zowel thematisch als per gebied als op het geheel scherper aan te geven wat vanuit Nieuwegein gewenst en ongewenst is.

- 2.1 *De Merwedelijn, het strekken van de Sunijlijn op Utrechts grondgebied, waarbij deze hoogfrequent en sneller (binnen 15 minuten) tussen City en CS gaat rijden, is een randvoorwaardelijk onderdeel van een robuust mobiliteitssysteem.*

De huidige plannen in Utrecht Zuid West en Nieuwegein City sorteren voor op een mobiliteitsprofiel met een lage parkeernorm, waarbij goed en snel OV een alternatief moet bieden voor de auto. Ook de ontwikkelpotentie van Westraven is direct gekoppeld aan de upgrade van de Merwedelijn. Als Westraven zich ontwikkelt tot stedelijk knooppunt kan het gebied eromheen ook ontwikkeld worden. Dat kan niet zonder Merwedelijn.

- 2.2 *Een schaalsprong OV is noodzakelijk om te voorkomen dat het verkeer zowel in als rond Nieuwegein vaststaat in 2030 en verder.*

We zien knelpunten in het mobiliteitssysteem voor alle vervoerwijzen toenemen en hebben gelijktijdig als regio nog een grote opgave om woningbouw en arbeidsplaatsen toe te voegen. Vanuit de Nieuwegeinse mobiliteitsvisie is het gewenst dat bij de verdere ontwikkeling van City

en de A12 zone het autogebruik niet evenredig meegroeit. Om verdere ruimtelijke groei mogelijk te maken, is daarom een verschuiving nodig van autogebruik naar wandelen, fietsen en openbaar vervoer. We willen dat Nieuwegein (en de regio) kan groeien en in de toekomst aantrekkelijk, verkeersveilig en bereikbaar blijft. Het huidige OV-systeem is niet toekomstbestendig. Daarom wordt voor het OV regionaal ingezet op een schaa sprong. Essentieel onderdeel hiervan is het strekken van de Sunijlijn als Merwedelijn: een (ondergrondse) lightrailverbinding die vaker en sneller (binnen een kwartier) rijdt tussen Utrecht CS en Nieuwegein City. Met de Merwedelijn wordt Nieuwegein als geheel beter bereikbaar en dit is randvoorwaarde voor de mobiliteitstransitie en verstedelijking in Nieuwegein en omgeving.

2.3 *Er zijn grote investeringen nodig om een schaa sprong ov te realiseren, goedkopere maatregelen kunnen de problematiek niet oplossen.*

De meest recente inzichten leren ons dat busoplossingen en/of een volledig bovengrondse Merwedelijn met alle groei de reizigersstromen niet aankunnen en dat de infrastructuur de kruisende en samenkomende bewegingen niet aan kan (met name fietsers en terugslag file op de A12). Voor de eerst komende jaren kunnen bussen en trams mogelijk wel bijdragen aan het verbeteren van de OV-bereikbaarheid maar dit is geen toekomstbestendige oplossing.

2.4 *We verbinden condities aan een financiële bijdrage.* De belangen voor Nieuwegein zijn groot en onze invloed en positie is op dit moment beperkt als het om de lightrailverbinding gaat. Onze financiële bijdrage is aan de volgende voorwaarden verbonden:

- Invloed/positie in de (regionale) besluitvorming zodat onze belangen zoals geformuleerd in bijvoorbeeld de Omgevingsvisie, de Mobiliteitsvisie en de Ruimtelijke positiebepaling A12 goed behartigd kunnen worden. Speerpunt hierbij is de versnelling en frequentieverhoging van de Merwedelijn tussen City en Utrecht CS. Daarnaast is een goede inpasbaarheid van de lightrail belangrijk, net als snelle OV-verbindingen naar regionale bestemmingen.
- Realisatie van de Merwedelijn vraagt een lange adem. Inwoners van Nieuwegein zullen nog minimaal 15 jaar moeten wachten om de voordelen daadwerkelijk zelf te ervaren. Onze inzet is om in de tussenliggende periode voor mensen die in Nieuwegein wonen of werken en mensen die in City en Rijnhuizen gaan wonen te zorgen dat OV al een beter alternatief wordt.

3.1 *Er hoeft niet direct een investering of reservering te worden gedaan maar er is tijd om te komen tot een passend instrumentarium.*

Uw raad wordt gevraagd het college opdracht te geven om met een voorstel te komen waaruit de bijdrage het best kan worden gefinancierd en op welk

moment hier geld voor vrij moet vallen. Meest logisch lijkt om het resultaat van deze opdracht te verbinden aan het moment waarop een voorkeursbeslissing over de OV-oplossing moet worden vastgesteld, in november 2023. Het betreft een lange termijn uitgave waar mogelijk kansen zijn om naartoe te sparen of tot creatieve financieringsconstructies te komen. In de Groei van de Stad is ook een component gereserveerd voor mobiliteit die hier mogelijk aan bij kan dragen. Daarnaast wordt ook gekeken naar de mogelijkheid voor een bijdrage vanuit de reserve grondbedrijf.

Kanttekeningen

1.1 De ontwikkeling van de A12 zone is onderdeel van regionale ontwikkelingen en niet alleen een Nieuwegeinse ontwikkeling.

Om ontwikkeling van de A12 zone mogelijk te maken, werken we onder meer samen met het Rijk, de Provincie en de gemeente Utrecht en de U10 gemeenten. Het gebied wordt in samenhang ontwikkeld met alle partijen. De onderhandelingen over de toekomst van de A12 zone worden daarom met vele partijen gevoerd en zijn daardoor ook complex. Met de ruimtelijke positiebepaling is het mandaat voor de gemeente Nieuwegein helder voor de onderhandelingen. De positiebepaling geeft echter de inzet weer, niet het resultaat. Mocht het voorkomen dat de resultaten uit het BO MIRT niet passen binnen de door de raad vastgestelde kaders dan zullen de resultaten van het BO MIRT opnieuw aan de raad worden voorgelegd. Er wordt altijd een terugkoppeling gegeven aan de raad van de in het BO Mirt gemaakte afspraken.

1.2 De positiebepaling is niet compleet.

De concept positiebepaling gaat over wat ruimtelijk van belang is voor Nieuwegein. Er wordt nog geen positie ingenomen op zaken als haalbaarheid, ontwikkelstrategie, type woningen, segmenten en betaalbaarheid omdat hier op dit moment nog onvoldoende inzicht in is. We nemen we ook nog geen positie in met betrekking tot organisatievorm en samenwerking.

2.1 Zonder bijdrage van het Rijk is het niet mogelijk om een schaa sprong OV, en daarmee de Merwedelijn, te maken.

Op dit moment zijn de gemeente Utrecht en de Provincie bereid gezamenlijk 400 miljoen te investeren in de Merwedelijn en wordt aan het Rijk om een bijdrage gevraagd. Met een financiële bijdrage van Nieuwegein laten we het Rijk zien dat de betrokken regionale partners samen staan voor deze oplossingsrichting.

2.2 De Nieuwegeinse bijdrage is beperkt op het totaal benodigde bedrag voor de Merwedelijn terwijl het voor Nieuwegein een grote investering is.

Dat de Merwedelijn er komt is voor de Nieuwegeinse bereikbaarheid van groot belang. Wanneer deze er niet zal komen leidt dit waarschijnlijk op termijn tot andere grote investeringen in de stad op het gebied van mobiliteit om de groei toch op te kunnen vangen en de leefbaarheid te bewaken. Dat we nu door middel van cofinanciering mee kunnen doen in een grotere investering van andere partijen levert dus ook veel investeringen in Nieuwegeinse belangen op van deze andere partijen. Wanneer Nieuwegein ervoor zou kiezen om niet mee te betalen en de andere partijen zetten het project zonder onze bijdrage door dan zijn we minder (vroegtijdig) betrokken bij strategische keuzes en hebben we mogelijk minder invloed op keuzes omtrent inpassing, haltes en aantakking.

Financiële aspecten

De positiebepaling zelf heeft geen directe financiële consequenties. Het stuk geeft wel helder weer dat de ontwikkeling van de A12 zone complex en kostbaar is. Door ons als Nieuwegein te committeren aan ontwikkeling van de A12 zone en aan te geven welke belangen we daarbij geborgd willen zien geven we indirect aan dat hier ook in geïnvesteerd moet worden.

Een Nieuwegeinse bijdrage aan de regionale cofinanciering van de Merwedelijn heeft wel financiële consequenties. Nieuwegein betaalt op dit moment niet mee aan het programma U Ned en de investeringen die vanuit verschillende partijen worden gedaan om de gezamenlijke doelstelling om de gezonde groei van de regio bereikbaar te houden. Met dit voorstel wordt voorgesteld wel mee te doen in de regionale cofinanciering. Er is ruimte en tijd om te kijken naar passende financieringsinstrumenten. De reserve grondbedrijf en het weerstandsvermogen zijn in basis van voldoende omvang om dit commitment aan te gaan en het geld hoeft pas op langere termijn beschikbaar te worden gesteld.

Communicatie aspecten

De positiebepaling is mede gevoed door de maatschappelijke dialoog die de afgelopen periode is gevoerd met de stad. Het doel daarvan was tweeledig: Om inwoners en ondernemers kennis te laten maken met het bestaan van de A12 zone, als volgende grote ontwikkellocatie na City en Rijnhuizen. En om bij hen op te halen wat zij van belang vinden dat Nieuwegein aan de onderhandeltafels voor elkaar krijgt, dus wat zij het 'Nieuwegeinse belang' vinden.

Voor het houden van deze dialoog met de stad is de gemeente ondersteund door Bureau Tertium. Tussen januari en mei 2022 heeft Tertium aan de hand van individuele interviews, groepsgesprekken, 4 bijeenkomsten, een documentaire en een enquête zoveel mogelijk wensen, zorgen en ideeën opgehaald onder

inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties in Nieuwegein. Er hebben 24 interviews plaatsgevonden, 6 groeps gesprekken en de enquête is 907 keer ingevuld. Naar aanleiding van de (groeps)gesprekken, interviews, documentaire en enquête zijn er 17 adviezen aan de gemeente geformuleerd. Deze adviezen weerspiegelen de meest genoemde belangen en wensen van inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties in Nieuwegein. In de positiebepaling hebben we de 17 adviezen verwerkt en aangegeven of we dit hebben overgenomen en wanneer we dat niet (volledig) hebben gedaan, met welk argument. In bijlage 4 "Nieuwegeiners aan het woord" kunt u meer lezen over de maatschappelijke dialoog.

Voor de communicatie over deze maatschappelijke dialoog is intensief gebruik gemaakt van diverse (gemeentelijke) offline en onlinekanalen, waarin het platform www.ikbennieuwegein.nl/A12zone centraal staat. Om op de hoogte te blijven, hebben circa 650 inwoners zich geabonneerd op de digitale nieuwsbrief.

Voor de communicatie in het toekomstige proces bouwen we voort op de communicatie en contacten die we tot nu toe hebben gelegd. We blijven inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zo goed mogelijk meenemen in het proces. Afhankelijk van de afspraken die naar verwachting gemaakt gaan worden in het najaar met het Rijk, de provincie en de andere betrokken gemeentes, kijken we opnieuw wat daarvoor nodig is.

Uitvoering

Na besluitvorming in uw raad over de ruimtelijke positiebepaling zal besluitvorming in het BO MIRT 2022 van november plaatsvinden. Mede aan de hand van de besluitvorming van het BO MIRT zal er verder gewerkt worden aan de ontwikkeling van de A12 zone.

Bijlagen

De volgende bijlagen behoren tot dit raadsvoorstel:

1. Ruimtelijke Positiebepaling A12 zone
2. Samenvatting beleid A12 zone
3. Beoordelingskader U10
4. Nieuwegeiners aan het woord

burgemeester en wethouders,

Ellie Liebregts
secretaris

Frans Backhuijs
burgemeester